

ÜNİVERSİTE HASTANELERİ SORUNLARI VE ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK YAPILMAKTA OLANLAR (Ağustos 2014)

Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de sağlık harcamaları giderek artmaktadır. Bu artışın en önemli nedenleri arasında tıbbi teknolojinin hızla gelişerek maliyetleri yükseltmesi, nüfusun miktar ve yapısının değişmesi, sağlık sigortası kapsamına alınan vatandaşların daha kapsamlı ve kaliteli sağlık hizmeti beklenti ile ihtiyaçlarının artması gibi bazı nedenler sayılabilir. Sağlık hizmetlerindeki bu maliyet artışları doğal olarak Üniversite Hastanelerini de etkilemiş ve finansal sorunlarla karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Üniversite hastanesinde çalışan personelin önemli bir kısmının eğitim veren veya alan akademik personel olduğu, ana amacın eğitim olduğu Üniversite Hastanelerinde verilmekte olan sağlık hizmetinin de bu kapsamda verildiği düşünülürse, üretilen işin miktarının ne kadar büyük olduğu ve karşılığında alınan bedelin genel hastanelere ödenenle bir tutulamayacağı yani kıyaslandığında ne kadar yetersiz olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Üniversite Hastaneleri finansal sorunları ana başlıkları gelir ile gider arasında yüzde 30’u aşan eşitsizlikten kaynaklanmaktadır, yani gelirler giderleri karşılayamamaktadır, bunlar kısaca şöyle sıralanabilir;

1. Gelir azlığı;

- a. Sağlık hizmetleri için genelde sadece SGK kaynağı kullanılması,
- b. SGK fiyat listesi (SUT) kaynaklı sorunlar:
 - i. Üniversite Hastanesinde genel hastaneden yüzde 30 daha pahalıya hizmet üretimi,
 - ii. Son 7 yıldır güncellenmeyen fiyatların etkisiyle yüzde 33.9 düşük hizmet fiyatı,
 - iii. Sadece Üniversite Hastanelerinde yapılan ve bu yüzden de SUT kapsamında olmayan yani fatura edilemeyen işlemler için en az yüzde 25 gelir kaybı,
- c. Tam gün yasaının hizmete yansıyan olumsuz sonuçları:
 - i. Sağlık Bakanlığı verilerine göre Türkiye genelinde ortalama yüzde 23 öğretim üyesinin erken emekli olması veya Üniversite’den ayrılması,
 - ii. Bazı büyükşehir üniversitelerinde yüzde 50’yi bulan oranda öğretim üyesi kaybı,
- d. Poliklinik, yatan hasta, ameliyat gibi hizmet üretimindeki artışa rağmen giderlerin daha fazla artışı, örneğin İstanbul Üniversitesi Hastanelerinde sadece 2012 ile 2013 yılları arasında hizmetler ortalama yüzde 50 artmış toplam giderler yüzde 6.2 azalmış, ancak borçlar yüzde 18.5 artarak 289 milyon TL’ye ulaşmıştır,

2. Döner Sermaye üzerindeki gider yükü fazlalığı;

- a. Artan personel harcamaları (bu bağlamda diğer Fakültelerde denge tazminatı devlet bütçesinden ödenirken Tıp Fakültelerinde döner sermayeden ödenmesi sadece bir örnektir),
- b. Tıp Fakültesine özel dünya ve Türkiye’de ortalama yüzde 20 ile 30 arası değişen eğitim harcaması,
- c. Yatırım, onarım ve bakımlarının artan maliyeti ile araştırmaların döner sermayeden ödenmesi,
- d. Yeni maliyet kalemlerinin ortaya çıkışı (Tıbbi atık imhası, hasta veya yatak başı standartları vb.),
- e. Mal ve hizmet tedarikçilerine her geçen yıl artan oranda borçlanma (Ankara Üniversitesi 2013 çalışmasına göre; 2009 yılında yüzde 35,9 olan üniversite hastaneleri borçlarının gelirine oranı, 2012’de yüzde 45,1’ e yükselmiş, 2013 sonu itibarıyla da yüzde 68.7 olarak öngörülmüştür),
- f. Artan bu borç yükünün getirdiği ilaç ve malzeme alımlarında pahalıya tedarik süreci,

Tüm bu süreç sonunda gelinen noktada; hizmet sundukça zarar eden ve borçlanan, basit ve kısa süren işlemlere ağırlık vermeye yönelmek zorunda bırakılan, bir işletme olarak yönetilmesi her geçen gün daha da zorlaşan ÜNİVERSİTE HASTANELERİ ile karşı karşıya kalınmaktadır. 2013 sonu itibarıyla Üniversite Hastaneleri neredeyse tamamı gelirlerinin üçte ikisini aşan orandaki bu borçlarını yönetmeye çaba göstermektedir.

Üniversite Hastanelerinin bu sorunları ve çözüm önerileri; bir yandan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Sayın Ali BABACAN başkanlığında Maliye, Kalkınma, Sağlık, Çalışma Sosyal Güvenlik, Kalkınma Bakanlarımız ile ilgili bürokratlarından oluşan Ekonomik Koordinasyon Kurulu tarafından, diğer yandan da Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ve Üniversite Hastaneleri Birliği tarafından değerlendirilmektedir.

Bu kapsamda;

1. Üniversite Hastaneleri SGK ödemelerinden 2008 yılında yüzde 5 olan Hazine kesintisi yüzde 1'e düşürülerek yılda 80 milyon TL ek kaynak oluşturulmuş,
2. Borçlu 22 Üniversite için 2010-2011 yıllarında 380 milyon TL ek kaynak aktarılmış,
3. "Öğretim Üyesi Muayenesi Farkı"nın Tam Gün Kanunu ile kaldırılması sonrasında, 2011 yılında tüm Üniversite Hastaneleri için toplam 480 milyon TL ek kaynak aktarılmış,
4. 2013 yılında yapılan kanun değişikliği ile Üniversite Hastaneleri SGK Fiyat Tespit Komisyonu'na alınmış,

Ekonomik Koordinasyon Kurulu ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından, başta "tıp eğitimi sürdürülebilirliği" olmak üzere, Üniversite Hastanelerinde sunulan sağlık hizmetlerinin önümüzdeki dönemde olumsuz etkilenmesini önlemeye yönelik olarak;

1. Farklı SUT fiyatı ile Üniversite Hastanesi maliyetinin karşılanması ve SGK dışı gelirlerin artırılması,
2. Eğitim ödeneği adı altında en az yüzde 20 ayrı bir ödenek tahsisi,
3. Döner sermaye üzerindeki personel, yatırım ve araştırma yüklerinin öncelikle azaltılması daha sonra tümüyle kaldırılması gibi alanlarda çalışmalar devam etmektedir.